

Placering i häkte av intagen som verkställer fängelsestraff m.m.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 11 februari 2005, klagade AA på anstalten Hall. AA anförde bl.a. att han sedan snart två månader tillbaka tillfälligt varit placerad i häktet Stockholm, att det beslut han fått rörande denna placering saknade motivering och att han inte heller på annat sätt fått någon förklaring till placeringen.

Utredning

AA:s behandlingsjournal lånades in och granskades. Av denna framgick bl.a. att AA tillfälligt placerades i häktet Stockholm den 21 december 2004, att anstalten Hall den 10 februari 2005 kom in till Kriminalvårdsstyrelsen med en ansökan om förflyttning av AA och att Kriminalvårdsstyrelsen den 15 februari 2005 beslutade att AA skulle placeras i anstalten Kumla.

Därefter remitterades ärendet till Kriminalvårdsmyndigheten Hall för yttrande. Kriminalvårdsmyndigheten, genom kriminalvårdschefen BB, anförde i sitt remissvar bl.a. följande.

Utredning

Under senare delen av december 2004 hade anstaltsledningen erhållit uppgifter från polisen att AA skulle rymma alternativt fritas från anstalten Hall. Uppgifterna styrktes genom att polisen påträffat personer vid två tillfällen utanför anstalten med anknytning till honom.

Myndighetens säkerhetsinspektör CC, som fattade beslutet om tillfällig placering av AA i häktet Kronoberg har uppgivit följande.

Kvällen den 21 december 2004 informerades jourhavande vid Kriminalvårdsstyrelsen, DD och generaldirektören EE i ärendet. Efter det att samråd skett med EE beslutade CC att AA omgående skulle förflyttas till häktet Kronoberg. Transporten till häktet ägde rum samma kväll. P.g.a. säkerhetsskäl och ärendets brådskande natur delgavs inte AA något förflyttningsbeslut i samband med transporten. CC skrev ett beslut med besvärshänvisning dagen därpå. I beslutet angavs att AA tillfälligt skulle vara placerad i häktet Kronoberg. Enligt en notering i kriminalvårdens

klientadministrativa system (KLAS) har han delgivits det skriftliga beslutet den 28 december 2004.

Placeringsenheten i Stockholm informerades av CC per telefon på morgonen den 22 december 2004 om den tillfälliga placeringen av AA i häktet Kronoberg. Likaså underrättades ansvarig personal vid Halls C-avdelning, som hade att sammanställa ett placeringsunderlag till placeringsenheten, om vad som skett.

Samma dag meddelade vakthavande vid Kronobergshäktet, FF, att AA underrättats om att han förflyttats till häktet av säkerhetsskäl. Någon närmare redogörelse för skälen till förflyttningen gavs inte. Med hänsyn till de speciella omständigheter som rådde vid tillfället ansågs att dessa skulle sekretessbeläggas. Det kunde bl.a. inte uteslutas att det förelåg planerad fritagning av andra intagna i Hallanstalten eller annan anstalt.

Därefter hade CC fortlöpande kontakter med placeringsenheten, Kriminalvårdsstyrelsen, häktet Kronoberg och polisen angående AA:s framtida anstaltsplacering.

Orsaken till att sammanställningen av placeringsunderlaget för omplacering av AA till annan anstalt dröjde, var att det rådde osäkerhet om vilken tolkning man skulle ge de faktorer som förelåg beträffande rymnings- och fritagningsriskerna och därmed bedömningen av lämplig anstaltsplacering av honom. Hans särskilda villkor och olämpliga konstellationer med andra intagna begränsade valmöjligheterna och placering i säkerhetsavdelning övervägdes.

Den 27 januari 2005 hölls ett möte på Kriminalvårdsstyrelsen där man bestämde att AA inte skulle vara placerad i säkerhetsavdelning.

Förutom en redogörelse för innehållet i bl.a. 11 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., 16, 17, 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) och 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100) innehöll remissvaret dessutom följande.

Myndighetens bedömning

Det är inte ovanligt att intagna, som av något skäl måste byta anstalt, förflyttas från en anstalt till häkte i avvaktan på en ny anstaltsplacering. Dessa tillfälliga placeringar i häkte grundar sig på en vid tolkning av 11 § lagen om beräkning av strafftid m.m.

För att minska flödet av förflyttningar till häkte har Kriminalvårdsstyrelsen i en skrivelse daterad den 17 mars 2005 och undertecknad av generaldirektören beslutat att följande åtgärder skall prövas före eventuell förflyttning.

- Intagen som missköter sig på en anstalt skall i första hand omplaceras på den egna anstalten.
- I andra hand skall den intagne förflyttas till annan anstalt och
- Om inga andra möjligheter finns så kan en intagen placeras i ett häkte i avvaktan på beslut och transport till ny anstalt.
- Underlag till placeringsenheten måste i normalfallet vara färdigställt senast efter tre till fyra arbetsdagar räknat från den dag den intagne ankom till häktet.

I det nu aktuella fallet bedömdes att det inte fanns några alternativ till placeringen i häkte av AA. Med hänsyn till de omständigheter som rådde (misstanke om planerad fritagning av honom) fanns det också skäl för att åtminstone initialt inte delge honom någon detaljerad beskrivning av skälen till förflyttningen. Av det skriftliga beslut, som upprättats av CC, anges inte att placeringen i häkte genomförts av säkerhetsskäl. Det finns heller inte någon uppgift om vilket lagrum, i det här fallet 11 § strafftidslagen, som tillämpats. Detta är naturligtvis en brist. Enligt CC erhöll han dock dagen efter transporten av AA besked från häktet Kronoberg att denne underrättats om att förflyttningen till häktet skett av säkerhetsskäl. Enligt

förvaltningslagen är det myndigheten som bestämmer på vilket sätt underrättelse om beslut skall ske, men inom kriminalvården är huvudregeln att delgivningar av beslut varom det nu är fråga skall ske skriftligt.

Enligt den skrivelse från Kriminalvårdsstyrelsen som upprättats efter nu aktuell händelse och som ovan redovisats skall underlag till placeringsenheten i normalfallet vara färdigställt senast efter tre till fyra arbetsdagar räknat från den dag den intagne ankom till häktet. Placeringen av AA i häkte var inget normalfall. Det förelåg välgrundade misstankar om planerad rymning eller fritagning av honom, varför valet av ny anstaltsplacering och upprättande av placeringsunderlag blev komplicerat och drog ut på tiden. CC har också uppgivit att han under den tid AA var placerad i häktet Kronoberg hade fortlöpande underhandskontakter med placeringsenheten.

Sammanfattningsvis kan sägas att det skriftliga beslutet om tillfällig placering av AA i häktet Kronoberg var bristfälligt i och med att det saknade motivering och hänvisning till de bestämmelser som legat till grund för beslutet.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

I beslut den 9 november 2005 anförde *JO Nordenfelt* följande.

Bedömning

Som Kriminalvårdsmyndigheten Hall har redogjort för föreskrivs i 11 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. att den som skall förpassas till kriminalvårdsanstalt för att undergå påföljd i anslutning härtill får tillfälligt förvaras i allmänt häkte eller polisarrest i avvaktan på beslut om anstaltsplacering eller om det behövs med hänsyn till transportförhållandena. I förarbetena till den bestämmelsen (prop. 1974:20 s. 77) uttalas att en sådan förvaring inte bör få pågå längre än någon eller några dagar.

Bestämmelsen tar i första hand sikte på tiden omedelbart innan en dömd införs i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av domen. Bestämmelsen har emellertid i praxis ansetts tillämplig också när en intagen skall överföras från en anstalt till en annan. En sådan utvidgad tillämpning torde dock förutsätta att frågan om ändrad anstaltsplacering har aktualiserats och att förvaringen i häkte sker i avvaktan på beslut i den frågan (se t.ex. JO 1988/89 s. 99).

I ett tidigare ärende hos JO (dnr 3479-2003) om placering i häkte i avvaktan på förflyttning till annan anstalt med hänvisning till 11 § lagen om beräkning av strafftid m.m., uttalade jag i ett beslut den 31 augusti 2005 bl.a. att väntetiden i häkte i sådant fall normalt inte bör vara längre än någon eller några dagar.

Jag har denna dag meddelat beslut i ett initiativärende rörande grunden för placering i häkte av intagen som verkställer fängelsestraff (dnr 1605-2005). I ett yttrande i det ärendet anförde Kriminalvårdsstyrelsen bl.a. att 11 § lagen om beräkning av strafftid m.m. inte kan utnyttjas som någon slags allmän placeringsparagraf för att kunna placera intagna som avtjänar fängelsestraff i häkte för att senare i sinom tid vidta andra åtgärder beträffande den intagne. Jag delar Kriminalvårdsstyrelsens uppfattning i detta avseende.

Av utredningen framgår att frågan om ändrad anstaltsplacering för AA aktualiserades i anslutning till att han förflyttades till häktet Stockholm och att

Kriminalvårdsmyndigheten Halls ansökan om omplacering av AA kom in till Kriminalvårdsstyrelsen först den 10 februari 2005. Enligt min mening har den tid det tagit för kriminalvårdsmyndigheten att upprätta ett placeringsunderlag medfört att väntetiden för AA i häkte blivit oacceptabelt lång. Kriminalvårdsmyndigheten kan inte undgå kritik.

Enligt 20 § förvaltningslagen (1986:223) skall ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende, utom i vissa närmare angivna fall, innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Jag delar kriminalvårdsmyndighetens bedömning att beslutet den 22 december 2004 borde ha innehållit en motivering.